

10.04.18

Høring over udkast til forslag om ændring af lov om aktiv socialpolitik, udlændingeloven og lov om Udbetaling Danmark (indførelse af beskæftigelseskrav for ret til uddannelses- og kontanthjælp og forlængelse af opholdskravet samt ophævelse af bestemmelse om opholdstilladelse på baggrund af arbejdsmarkedstilknytning)

Udlændinge- og Integrationsministeriet har den 16. marts 2018 sendt ovennævnte lovforslag i høring med frist den. 10. april 2018.

Dansk Flygtningehjælp har ud fra organisationens flygtningemandat en række bemærkninger til de foreslåede ændringer. Vores bemærkninger er opdelt i 1) Generelle bemærkninger og 2) Bemærkninger til de enkelte elementer i lovforslaget.

1) Generelle bemærkninger

Dansk Flygtningehjælp vil gerne indledningsvist beklage, at den foreslåede indførelse af beskæftigelseskrav og en forlængelse af opholdskravet for at opnå retten til uddannelseshjælp og kontanthjælp vil medføre en yderligere forringelse af flygtnings sociale rettigheder og vilkår i Danmark.

Dansk Flygtningehjælp mener, at lovforslaget skal ses i sammenhæng med andre forringelser af flygtnings sociale rettigheder herunder nedsættelse af integrationsydelsen med 3 pct., de nye kontanthjælpslofter, omlægning af dansktillæg til en 6 måneders danskbonus og stramning af optjeningsprincippet for børne- og ungeydelse.

Dansk Flygtningehjælp har flere gange udtrykt kritik af integrationsydelse i forbindelse med indførelsen i 2015 (høringssvar af 4. august 2015), udvidelsen af personkredsen for integrationsydelse (høringssvar af 8. januar 2016) og senest i forbindelse med nedsættelse af integrationsydelsen med 3 pct. (høringssvar af 13. november 2017). Dansk Flygtningehjælp vil gerne henvise til disse høringssvar for en nærmere uddybning af vores vurdering af de sociale og integrationsmæssige konsekvenser af integrationsydelsen og vores vurdering af integrationsydelsen i forhold til internationale konventioner.

2) Bemærkninger til de enkelte elementer i lovforslaget.

Lovforslaget er et led i udmøntningen af "Aftale om lavere skat på arbejdsindkomst og større fradrag for pensionsindbetalinger", som regeringen og Dansk Folkeparti indgik den 6. februar 2018. I lovforslaget foreslås det at udvide det nugældende opholdskrav fra mindst 7 år ud af de seneste 8 år til mindst 9 år ud af de seneste 10 år for at opnå ret til uddannelses- eller kontanthjælp. Derudover foreslås det at indføre et beskæftigelseskrav, der sammenlagt skal svare til 2 år og 6 måneder fuldtidsbeskæftigelse inden for de seneste 10 år. Forlængelsen af opholdskravet og indførelsen af det nye beskæftigelseskrav skal begge træde i kraft den 1. januar 2019.

Derudover foreslås det at ophæve udlændingelovens § 9 a, stk. 2, nr. 11 om muligheden for at ansøge om fortsat ophold i Danmark på baggrund af arbejdsmarkedstilknytning for udlændinge, der har fået inddraget deres opholdstilladelse eller fået nægtet at få deres opholdstilladelse forlænget.

I lovbemærkningerne fremhæves det, at det er regeringens mål, at det økonomiske incitament til at overgå fra integrationsydelse til beskæftigelse bliver større ved at stramme opholdskravet. Formålet med at indføre et beskæftigelseskrav er at sende et klart signal om, at det er en forudsætning, at man har bidraget aktivt til det danske samfund for at få adgang til uddannelses- og kontanthjælp. Det skal samtidig fungere som en tilskyndelse til at få en mere fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

I indledningen til lovbemærkningerne fremhæves det, at store grupper af flygtninge og ikke-vestlige indvandrere er uden tilknytning til arbejdsmarkedet, hvilket efter regeringens opfattelse skyldes, at det i mange år ikke har kunnet betale sig for dem at arbejde. Regeringen lægger vægt på, at forsørgelsesydelse skal fastsættes på et niveau, så flygtninge og ikke-vestlige indvandrere opnår en betydelig økonomisk fremgang, når de bliver selvforsørgende.

Dansk Flygtningehjælp savner en nærmere begrundelse for den antagelse, at flygtninge og ikke-vestlige indvandreres motivation for at komme i arbejde skulle være mere påvirket af de sociale ydelsers niveau end andre ledige borgere. Det er vores mangeårige erfaring, at flygtninge generelt er meget motiverede for at blive selvforsørgende og blive en del af det danske arbejdsmarked.

Stramning af opholdskrav for at opnå ret til uddannelses- eller kontanthjælp

I lovudkastet foreslås det, at opholdskravet for at opnå retten til uddannelses- eller kontanthjælp strammes, så ansøgeren skal have opholdt sig her i riget i sammenlagt 9 år inden for de seneste 10 år. Det betyder i praksis, at alle, der modtager eller ansøger om at modtage uddannelseshjælp eller kontanthjælp den 1. januar 2019 eller senere, skal opfylde det øgede opholdskrav.

Dansk Flygtningehjælp vil gerne påpege, at det har sociale konsekvenser at leve på lave ydelser i en årrække, og vi vurderer, at lovforslaget vil bidrage til en yderligere

opdeling af samfundet, hvor bl.a. flygtninge får ringere levevilkår og muligheder end andre borgere. Det er ikke vores opfattelse eller erfaring, at ringere levevilkår vil bidrage til at skabe grundlag for en positiv integration på arbejdsmarkedet og samfundet i øvrigt.

Dansk Flygtningehjælp vil fremhæve, at såfremt den lave integrationsydelse virker som et effektivt økonomisk incitament, må man formode, at den har haft sin virkning for borgere, som har været på ydelsen i 7 år, hvorfor det er tvivlsomt, at den får yderligere virkning ved at forlænge opholdskravet til 9 år.

Det er vores erfaring, at borgere, som lever længerevarende på integrationsydelse, ofte har en række udfordringer, som gør det vanskeligt for dem umiddelbart at tage eller fastholde et arbejde. Vores mangeårige erfaring viser, at det er en helhedsorienteret indsats, der skal til for at få denne gruppe tættere på arbejdsmarkedet og i selvforsørgelse.

Dansk Flygtningehjælp finder det problematisk, at opholdskravet påvirker de førtidspensionister og folkepensionister, som ikke opfylder optjeningsprincippet for retten til fuld førtidspension eller folkepension, men som opfylder alders- og helbreds-kriterierne. Det betyder, at disse grupper fastholdes på en lav supplerende ydelse i 9 år fremfor de nuværende 7 år, som beskrevet i lovforslaget vedrørende skærpede krav til optjening af folkepension og førtidspension (L138), som ved vedtagelse skal træde i kraft den 1. juli 2018 for personer, der når folkepensionsalderen den 1. juli 2025 eller senere.

Indførelse af et beskæftigelseskrav for ret til uddannelses- eller kontanthjælp

I lovudkastet foreslås det, at retten til uddannelseshjælp eller kontanthjælp er betinget af, at personen har haft ordinær beskæftigelse i Danmark i en periode, som sammenlagt svarer til fuldtidsbeskæftigelse i 2 år og 6 måneder inden for de seneste 10 år. Det skal gælde for udlændinge, der er registreret i folkeregistret her i riget fra den 1. januar 2008 eller senere.

Ifølge regeringen skal beskæftigelseskravet sikre, at ingen passivt kan vente sig til en mere attraktiv ydelse. Samtidig skal beskæftigelseskrav og det skærpede opholdskrav for at overgå fra integrationsydelse til uddannelses- eller kontanthjælp gøre det mere attraktivt at arbejde.

Dansk Flygtningehjælp mener ikke, at denne omtale af modtagere af integrationsydelse er konstruktiv i forhold til at motivere til en øget indsats ligesom vi ikke mener det bidrager positivt i forhold til at fremhæve gruppen som potentiel arbejdskraft for arbejdsgivere, der skal rekruttere nye medarbejdere.

Integration på arbejdsmarkedet og stigende beskæftigelseseffekt blandt flygtninge og ikke-vestlige indvandrere kan ikke skabes gennem en forringelse af de lediges generelle vilkår.

Ifølge Det Nationale Integrationsbarometer er 38 pct. af flygtninge og familiesammenførte til flygtninge i alderen 21-64 år i ordinær beskæftigelse efter 3 års ophold i Danmark i 4. kvartal 2017. Det er en positiv udvikling, som forhåbentlig fortsætter i en tid med høj beskæftigelse og efterspørgsel på arbejdskraft i flere brancher.

Jobparat - aktivitetsparat

Ifølge Det Nationale Integrationsbarometer er 74 pct. af de 16-64-årige integrationsydelsesmodtagere, som er omfattet af integrationsprogrammet, vurderet jobparate, og der er således 26 pct., som er vurderet aktivitetsparate i februar 2018. Hvis jobcentret har vurderet, at en borger er aktivitetsparat, er det netop ud fra den betragtning, at den pågældende har brug for ekstra støtte og derfor ikke umiddelbart er i stand til at påtage sig et arbejde.

Dansk Flygtningehjælp vil gerne påpege, at der således er en ikke ubetydelig gruppe blandt flygtninge og ikke-vestlige indvandrere, som ikke pt. vurderes at være i stand til at tage et ordinært arbejde og blive selvforsørgende.

Dansk Flygtningehjælp mener ikke denne gruppe har brug for yderligere økonomiske incitamentter til at få et arbejde. De borgere, som er vurderet aktivitetsparate, har ofte komplekse og flerfacetteret problemstillinger, som ikke løses ved hjælp af økonomiske incitamentter og en mere økonomisk presset hverdag.

Dansk Flygtningehjælp finder det positivt, at beskæftigelseskravet ikke omfatter de førtidspensionister og folkepensionister, som ikke opfylder optjeningsprincippet for retten til fuld førtidspension eller folkepension, men som opfylder alders- og helbreds-kriterierne. De vil blive berørt af lovforslaget vedrørende skærpede krav til optjening af folkepension og førtidspension (L138), som skal træde i kraft den 1. juli 2018 for personer, der når folkepensionsalderen den 1. juli 2025 eller senere.

Børnefamilier

Dansk Flygtningehjælp vil gerne udtrykke bekymring over, at lovforslaget vil forringe flygtninges sociale rettigheder, hvilket vil påvirke børnefamilierne på både kort og lang sigt, da det efter vores vurdering vil have en række konsekvenser at presse økonomiske udsatte familier yderligere.

Ifølge Beskæftigelsesministeriets beregninger på Familietypermodellen fra august 2017, så har en enlig uden børn på integrationsydelse et rådighedsbeløb på 2.400 kr. efter en husleje på 2.873 kr. Mens et ægtepar med 2 børn på integrationsydelse, som ikke har optjent ret til børne- og ungedydelser, har et rådighedsbeløb på 9.500 kr. om måneden med en husleje på 6.296 kr. I beregningerne antages det, at man kan finde boliger til en relativ lav husleje, hvilket er meget vanskeligt i flere kommuner.

Der er således ganske få penge til øvrige boligudgifter, telefon, tøj, transport, medicin, forsikring og mad m.m. Levestandarden hos den enkelte familie vil naturligvis variere

i forhold til udgifter, forbrug, skatteforhold og evt. anden støtte. Det ændrer ikke på, at en økonomisk og socialt udsat gruppe stilles betydeligt ringere ved forlængelse af opholdskravet og indførelse af beskæftigelseskravet. Det skal som tidligere nævnt sammenholdes med en nedsættelse af integrationsydelsen på 3 pct., det nye kontanthjælpsloft, omlægningen af dansktillægget og skærpelsen af optjeningsperioden på børne- og ungeydelse.

En analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (EA) fra januar 2018 viser, at der i 2016 var 48.300 børn, som kan betegnes som etårs-fattige børn. Det er en stigning på 10.500 børn på et år og svarer til en stigning på knap 28 pct., hvilket især skyldes kontanthjælpsloftet. AE vurderer, at børnefattigdommen vil stige yderligere de kommende år.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) har i en analyse fra marts 2018 fremhævet et nyt dansk forskningsprojekt af Rune V. Lesner, der undersøger de langvarige konsekvenser af en opvækst i fattigdom. Undersøgelsen viser, at en opvækst i fattigdom giver lavere lønninger og en dårligere tilknytning til arbejdsmarkedet som voksen. Det skyldes bl.a., at opvækst i fattigdom har stor betydning for opbygning af færdigheder og netværk, hvilket har betydning for de senere uddannelses- og arbejdsvalg. AE fremhæver også, at flere internationale studier viser, et indkomstløft til de fattigste familier har en positiv effekt på, hvordan børnene klarer sig i skolen.

Ophævelse af udlændingelovens § 9 a, stk. 2, nr. 11 om arbejdsmarkedstilknytning
Dansk Flygtningehjælp finder det beklageligt, at udlændingelovens § 9 a, stk. 2, nr. 11, om arbejdsmarkedstilknytning foreslås ophævet. De nugældende regler om inddragelse og nægtelse af forlængelse er skærpede i en grad, så flygtninge mister deres opholdstilladelse i Danmark, uanset om situationen i deres hjemland er både skrøbelig og usikker. Mange flygtninge, der har fået inddraget deres opholdstilladelse eller er blevet nægtet forlængelse, oplever derfor en berettiget bekymring for tilbagevenden til hjemlandet. Bestemmelsen i § 9 a, stk. 2, nr. 11, kan således varetage hensynet til et mindre antal flygtninge, der har fået inddraget deres opholdstilladelse og samtidig tilgodese erhvervslivets behov for at fastholde udenlandsk arbejdskraft.

Dansk Flygtningehjælp finder det naturligvis korrekt at sikre, at dansk lov er i fuld overensstemmelse med diskriminationsforbuddet i den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Vi foreslår, at dette sikres ved at udvide anvendelsesområdet for udlændingelovens § 9 a, stk. 2, nr. 11 til også at gælde bl.a. flygtninge, der har haft opholdstilladelse efter § 7, stk. 3, og personer, der har haft humanitær opholdstilladelse, og som har fået opholdstilladelsen nægtet forlænget.

Dertil kan tilføjes at muligheden for med udlændingelovens § 9 a, stk. 2, nr. 11 at bevare en opholdstilladelse efter inddragelse eller nægtelse af forlængelse, må

antages at kunne tilskynde flygtninge og andre udlændinge til at få en fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Afsluttende bemærkninger

Dansk Flygtningehjælp vil gerne beklage, at lovforslaget lægger op til yderligere forringelse af flygtnings sociale rettigheder og vilkår i Danmark. Vi mener, at lovforslaget skal ses i sammenhæng med andre forringelser herunder nedsættelse af integrationsydelsen med 3 pct., de nye kontanthjælpslofter, omlægning af danskstillæg til en 6 måneders danskbonus og stramning af optjeningsprincippet for børne- og ungeydelse.

Dansk Flygtningehjælp mener, at den stigende beskæftigelse og positive udvikling på arbejdsmarkedet skal bruges konstruktivt til at hjælpe flere af vores nye medborgere i arbejde. Vores erfaring er, at langt de fleste nyankomne flygtninge er meget motiveret for at arbejde og blive en del af det danske samfund.

Høringssvaret fremsendes i pdf-fil og word-fil, som ønsket i høringsbrevet.

Med venlig hilsen

Christian Friis Bach
Generalsekretær
Dansk Flygtningehjælp
E-mail: christian.friis.bach@drc.dk
Direkte tlf. +45 3373 513